

Utbildningsinspektion i Södra området

Förskoleklass

Grundskola årskurserna 1–9

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolorna	2
Bedömningar	2

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Kviinge skola, Västerskolan och Snapphaneskolan och besökt skolorna den 18–19 oktober och den 25–26 oktober. I slutet av denna rapport framgår vilka inspektörer som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. De krav på åtgärder som inspektörerna anger i denna rapport framgår även av Skolverkets beslut med anledning av inspektionen. Bedömningarna av kvaliteten och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet.

Övergripande information om inspektionen finns publicerad på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se).

Kommunen har det yttersta ansvaret för att de brister inspektörerna lyfter fram i bedömningen åtgärdas av skolan. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och skolorna, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolorna som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I skolorna intervjuades områdeschefen, enhetscheferna, elever, representanter för lärare, kuratorn, skolsköterskan samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte även lektioner i flertalet årskurser och verksamheten i förskoleklassen. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolorna

Kviinge skola	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	34
Förskoleklass	9
Grundskola	65

Källa: Skolans uppgifter

Västerskolan	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	117
Förskoleklass	30
Grundskola	180

Källa: Skolans uppgifter

Snapphaneskolan	Antal elever
Grundskola	417
Obligatorisk särskola	9

Källa: Skolans uppgifter

Södra området omfattas av Kviinge skola, Västerskolan samt Snapphaneskolorna. Rektorsområdet ligger i södra delen av Östra Göinge kommun. Det innefattar samhällena Hanaskog och Knislinge samt landsbygden runt dessa. Upptagningsområde för skolorna är respektive samhälle med kringliggande byar och landsbygd. Snapphaneskolan har nyligen varit föremål för en omfattande renovering. Kviinge skola och Västerskolan omfattar förskoleklass, årskurserna 1–4 samt fritidshem. Snapphaneskolan omfattar årskurserna 5–10. På Snapphaneskolan finns grundsärskola. Särskolans verksamhet bedöms i en egen rapport.

Bedömningar

Samlad bedömning

Eleverna trivs och är i allmänhet trygga i skolorna i Södra området. Trots många goda enskilda insatser av lärarna bör skolorna utveckla ett gemensamt målinriktat arbete för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling.

Rektorsområdet arbetar för att eleverna ska nå målen i svenska, matematik och engelska, men måste försäkra sig om att alla elever får tillräckliga förutsättningar att nå målen för utbildningen i årskurs 9 samt att elevernas kunskaper följs upp i förhållande till de nationella målen i alla ämnen. Skolorna bör fortsätta att utveckla sitt arbete med att medvetandegöra eleverna om målen för utbildningen och säkerställa att alla elever får inflytande över undervisningens innehåll och arbetsformer utifrån ålder och mognad.

Skolorna har goda förutsättningar i form av utbildade lärare och ändamålsenliga lokaler. Elevernas resultat, mätt i betyg och nationella ämnesprov är låga i förhållande till resultaten i riket. Andelen elever som saknar fullständiga slutbetyg är hög. Det är därför angeläget att rektorsområdet vidtar åtgärder för att öka måluppfyllelsen i alla ämnen. Elevernas kunskapsresultat i olika ämnen bör vara utgångspunkten för diskussioner kring undervisningens ändamålsenlighet, stödinsatsernas effektivitet och likvärdigheten i betygssättningen. Skolorna bör också analysera den stora skillnaden i resultat mellan pojkar och flickor samt vidta åtgärder för att ge pojkar och flickor likvärdiga förutsättningar i undervisningen. Inspektörerna bedömer att skolornas kunskapsresultat måste förbättras genom en tydlig uppföljning och bedömning av kunskapsresultaten i förhållande till de nationella målen i alla ämnen samt ett mer utvecklat stöd till elever i behov av särskilt stöd.

Skolornas systematiska kvalitetsarbete bör utvecklas och kvalitetsredovisningarna måste innehålla tydligare bedömningar av måluppfyllelsen samt ange vilka framåtsyftande åtgärder skolorna planerar för en ökad måluppfyllelse. Kvalitetsredovisningarna måste också utarbetas under medverkan av eleverna och deras vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta. Rektorsområdet måste säkerställa att kvalitetsredovisningarna uppfyller kraven i förordningen och ligger till grund för verksamhetens utveckling. Inspektörerna bedömer att rektorns pedagogiska ledarskap bör tydliggöras och ansvarsfördelningen bör klargöras mellan rektorn och enhetscheferna.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Rektorsområdet gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskaper i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 i samtliga ämnen (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet).
- Rektorsområdet ger inte tillräckliga förutsättningar för alla elever att nå målen för utbildningen i årskurs 5 och 9 (2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.2 Kunskaper i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet Lpo94).
- Särskilt stöd ges inte till alla elever som har svårigheter i skolarbetet. Åtgärdsprogram upprättas inte för alla elever i behov av särskilda stödåtgärder och elever och elevers vårdnadshavare ges inte möjlighet att delta i upprättandet av åtgärdsprogram (4 kap. 1 § skollagen och 5 kap. 1 § grundskoleförordningen).

- Betyg sätts inte utifrån nationellt gällande betygskriterier (7 kap. 8 § grundskoleförordningen).
- Skolornas likabehandlingsplaner uppfyller inte kraven enligt författningarna (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever, 2 § förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan).
- Elever medverkar inte i utarbetandet av kvalitetsredovisningar, arbetsplanen och ordningsregler (4 § förordning om kvalitetsredovisning inom skolväsendet samt 2 kap. 23 § grundskoleförordningen samt 6 kap. 8 b § grundskoleförordningen).
- Företrädare för elevernas vårdnadshavare deltar inte i utarbetandet av arbetsplanen och skolornas ordningsregler och ges inte möjlighet att delta i arbetet med skolornas kvalitetsredovisningar (4 § förordning om kvalitetsredovisning inom skolväsendet, 6 kap. 8 b § grundskoleförordningen samt 2 kap. 23 § grundskoleförordningen).
- Skolornas kvalitetsredovisningar uppfyller inte förordningens krav (3 § och 4 § förordning om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Svenska som andraspråk anordnas inte enligt kraven i förordningen (2 kap. 16 § grundskoleförordningen).
- Språkvalet ges inte i enlighet med förordningen (2 kap. 17 § grundskoleförordningen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser inom följande områden.

- Rektorsområdet bör säkerställa att alla elever får inflytande över arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt medvetandegöra eleverna om målen för utbildningen.
- Undervisningen bör i högre grad utgå från elevernas förutsättningar.
- Rektorsområdet bör utvärdera effekterna av stödinsatserna samt vidta nödvändiga åtgärder för att öka möjligheterna till ett individanpassat stöd i grundskolans alla ämnen.
- Rektorn bör undersöka behovet av studiehundledning på modersmålet.
- Snapphaneskolan bör säkerställa att bedömning och betygssättning är likvärdig.
- Rektorsområdet bör förbättra utvecklingssamtalen så att de främjar elevernas kunskapsmässiga och sociala utveckling samt att kvaliteten och innehållet i de individuella utvecklingsplanerna utvecklas.
- Det förebyggande arbetet för att förhindra att trakasserier och annan kränkning uppstår bör förbättras.
- Rektorsområdet bör tydliggöra rektorns pedagogiska ledarskap.

- Rektorsområdet bör öka sina insatser för att utifrån målen för utbildningen skapa kontinuitet i elevernas kunskapsutveckling.
- Rektorsområdet bör organisera elevens val i årskurserna 1–6 så att eleverna erbjuds möjlighet att fördjupa sina kunskaper utifrån ett allsidigt val av ämnen.

Kunskaper

Resultat och utvärdering av lärandet

Av skollagen framgår att utbildningen ska ge eleverna kunskaper och färdigheter. Skolans skyldighet är att ge varje elev förutsättningar att nå målen för utbildningen, det vill säga motsvarande lägst betyget Godkänt i utbildningens alla ämnen. Rektorn har enligt läroplanen ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen. Ett verktyg för att utvärdera elevernas lärande i rektorsområdet är de nationella proven i årskurs 5. Skolorna gör emellertid inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskaper i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 i samtliga ämnen. Elevernas resultat i de nationella ämnesproven i årskurs 5 varierar från år till år. 2006 var måluppfyllelsen otillfredsställande, medan det förbättrades 2007.

Tabell 1: Resultat på nationella prov i årskurs 5

Årskurs 5	Södra området	
	2006	2007
Svenska	77 %	94 %
Matematik	77 %	90 %
Engelska	70 %	91 %

Källa: Skolornas uppgifter

Snapphaneskolans resultat mätt i nationella ämnesprov i årskurs 9 i svenska, matematik och engelska ligger lägre än rikets snitt, vilket framgår av tabellen nedan.

Tabell 2: Resultat på nationella prov i årskurs 9

Årskurs 9	Snapphaneskolan	
	2006	2007
Svenska	89 %	87,7 %
Matematik	86 %	90,5 %
Engelska	86 %	88,5 %

Källa: Skolverkets statistik

Nedanstående tabell visar på en betydande skillnad i kunskapsresultat mellan pojkar och flickor. Denna skillnad syns både i meritvärdet och andel behöriga till gymnasieskolans nationella program och är för båda dessa mått större än riksgenomsnittet. Resultatskillnaderna mellan flickor och pojkar är också mycket stora när det gäller andelen elever som saknar ett eller flera betyg. Andelen pojkar som saknade ett eller flera betyg år 2006 var 45,9 % och motsvarande siffra för flickorna var 20 %. Rektorsområdet bör analysera orsakerna till skillnaderna i resultatet och vidta relevanta åtgärder i syfte att öka måluppfyllelsen och ge likvärdiga förutsättningar för pojkars och flickors lärande. Inspektörerna

bedömer att rektorsområdet måste ge alla elever tillräckliga förutsättningar för att nå målen för utbildningen i årskurs 9.

Tabell 3: Resultatmått för elever i årskurs 9 år 2005-2007.

	Snapphaneskolan			Östra Göinge kommun			Riket		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Meritvärde	196,8	198,6	194,0	190,1	197,6	192,1	206,3	206,8	207,3
- Flickor	230,7	207,5	217,0	215,0	206,6	208,7	217,3	218,3	218,8
- Pojkar	172,3	185,0	177,0	167,3	184,8	180,8	195,8	195,7	196,5
Andel (i procent) behöriga till nationellt program	79,8	85,9	87,7	80,6	88,6	90,4	89,2	89,5	89,1
- Flickor	91,9	93,3	91,1	90,0	94,3	89,4	90,7	90,7	90,8
- Pojkar	71,2	74,4	85,3	72,9	81,0	93,2	87,7	88,3	88,1
Andel (i procent) med fullständigt slutbetyg.	61,8	70,7	68,9	57,8	70,8	63,2	75,5	76,0	76,1

Källa: Skolverkets statistik

Läroplanen anger att läraren ska se till att alla elever oberoende av förutsättningar får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad. Vidare anger läroplanen att läraren tillsammans med eleverna ska planera och utvärdera undervisningen och förbereda eleverna för delaktighet och ansvar och för de rättigheter och skyldigheter som präglar ett demokratiskt samhälle. Det är inte tillräckligt att i undervisningen förmedla kunskap om grundläggande demokratiska värderingar. Undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och förbereda eleverna för att aktivt delta i samhällslivet. Den ska utveckla deras förmåga att ta ett personligt ansvar. I ett flertal intervjuer uttryckte lärare att skolornas möjligheter begränsas av elevernas socioekonomiska bakgrund, där studietradition saknas. Inspektörerna vill framhålla vikten av att lärarna finner alternativa vägar för att vid behov kompensera elevernas bristande studietradition samt anpassar utbildningen och arbetsformerna till varje elevs förutsättningar. I verksamheterna finns personella och materiella resurser i sådan utsträckning att det ger förutsättningar för att bedriva en bra pedagogisk verksamhet. Personalen har utbildning för den undervisning de bedriver. Ändå så lyckas inte rektorsområdet att ge samtliga elever möjlighet att utveckla sina kunskaper, vilket tydligt visar sig i att en stor andel elever inte når de nationellt ställda målen (se tabeller ovan). Elevernas inflytande varierar mellan och upplevs i hög grad vara upp till den enskilda läraren. Skolorna har ingen gemensam strategi för hur elevernas inflytande över lärandet ska utvecklas i takt med stigande ålder och mognad.

En viktig förutsättning för att eleverna ska kunna utöva inflytande i undervisningen är att de har kännedom om läroplanens och kursplanernas mål för

utbildningen. Av intervjuer framkommer att elevernas kunskaper om målen är begränsade. Rektorsområdet har inga gemensamma former för hur målen i läroplanen och kursplanerna ska göras kända för eleverna.

Inspektörerna bedömer att rektorsområdet måste säkerställa att läroplanens och kursplanernas mål styr arbetet. Inspektörerna bedömer vidare att lärarna bör anpassa undervisningen utifrån elevernas förutsättningar. Rektorsområdet bör säkerställa att alla elever får inflytande över arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll och att inflytandet ökar i takt med stigande ålder och mognad samt medvetandegöra eleverna om målen för utbildningen.

Individanpassning och särskilt stöd

Skollagen föreskriver att utbildningen inom varje skolform ska vara likvärdig, oavsett var i landet den anordnas. Normerna för likvärdigheten anges genom de nationella målen. En likvärdig utbildning innebär inte att undervisningen ska utformas på samma sätt överallt eller att skolans resurser ska fördelas lika. Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar och behov. Skolan har ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen. Därför kan undervisningen aldrig utformas lika för alla.

Enligt skollagen och grundskoleförordningen ska särskilt stöd ges till elever som har svårigheter i skolarbetet. Grundskoleförordningen anger att särskilt stöd ska ges till elever med behov av specialpedagogiska insatser. Sådant stöd ska i första hand ges inom den klass eller grupp som eleven tillhör. Stödundervisning ska ges om det kan befaras att eleven inte kommer att nå de mål som minst ska ha uppnåtts vid slutet av det femte och det nionde skolåret eller om eleven av andra skäl behöver stöd. Om det framkommer att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder ska rektorn se till att behovet utreds. Individanpassning i undervisningen och varierade stödinsatser är nödvändiga redskap för att nå en optimal effekt i det insatta stödet vilket förutsätter att det på skolan finns möjlighet att erbjuda eleverna stöd i olika former. Hänsyn ska tas till elevernas olika behov och förutsättningar vid utformningen av undervisningen.

Skolorna har rutiner för att identifiera elever som är i behov av särskilt stöd. I kommunen finns en handlingsplan för läs- och skrivundervisningen, som beskriver vilket testmaterial som ska användas från förskoleklass till årskurs 9. Ett prioriterat mål i kommunens skolplan är att alla elever före årskurs 4 ska ha god läsförståelse och kunna läsa flytande. Merparten av stödinsatserna sker idag på individnivå, även om anpassning av lärmiljöer, handledning av specialpedagog och gruppinsatser förekommer. Åtgärdsprogram utarbetas om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd. Inspektionen visar att upprättade åtgärdsprogram har skiftande kvalitet och att elevernas vårdnadshavare inte alltid ges möjlighet att delta i upprättandet av åtgärdsprogrammet. Inspektörerna bedömer att skolorna bör upprätta åtgärdsprogram utifrån kraven i förordningen. Uppföljning och utvärdering av vilken effekt insatta stödåtgärder har gett saknas ofta vilket bland annat leder till att skolornas stödinsatser är ensidiga. Inspektörerna bedömer att skolorna har rutiner för att identifiera stödbehov och kartlägger och sätter in åtgärder för de elever som behöver särskilt stöd i sin läs- och skrivutveckling. Stödet måste dock breddas och omfatta alla ämnen där det finns elever som befaras att inte nå målen. Rektorn måste säkerställa att särskilt stöd ges till alla elever med svårigheter i skolarbetet och se till att åtgärdsprogram utarbetas för elever i behov av särskilda stödåtgärder. Inspektörerna

bedömer vidare att södra området bör utreda vilka elever som har behov av studiehandledning på sitt modersmål, och anordna detta om behovet finns.

Om det finns särskilda skäl, får stöd ges i en särskild undervisningsgrupp. Efter samråd med eleven och elevens vårdnadshavare ska beslut fattas av styrelsen i fråga om elevs placering i särskild undervisningsgrupp. Styrelsens beslut får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd. I Snapphaneskolan finns en särskild undervisningsgrupp. Eleverna i den särskilda undervisningsgruppen har vanligtvis anpassad studiegång. Det framkom under inspektionen att beslut om placering i särskild undervisningsgrupp och anpassad studiegång saknades för en elev. Inspektörerna vill påtala vikten av att i de fall avvikelser från timplanen görs måste beslut om anpassad studiegång alltid fattas samt beslut om placering i särskild undervisningsgrupp i enlighet med författningarnas krav.

Bedömning och betygssättning

En likvärdig betygssättning är en viktig rättsäkerhetsfråga för eleverna och en förutsättning för ett rättvist urval till kommande studier. Av grundskoleförordningen framgår att betyget ska bestämmas med hjälp av de mål som eleverna ska ha uppnått och de betygskriterier som fastställts i kursplanerna i de olika ämnena. Snapphaneskolan har gjort konkretiseringar av de nationella kursplanerna i form av lokala betygskriterier. I flera ämnen bygger inte betygskriterierna på kursplanerna. I matematik ska eleverna till exempel för att få betyget godkänd arbeta koncentrerat vid enskild räkning och i svenska ska eleverna läsa skönlitterära böcker med ett visst antal sidor i de olika betygsnivåerna. Vid Snapphaneskolan uppger intervjuade lärare att de i konferenser diskuterar mer generella bedömningar i alla ämnen. Intervjuade elever upplever att ordning och uppförande påverkar betygen negativt eller positivt i vissa ämnen. Någon struktur för att säkerställa att bedömning och betygssättning är rättvis och likvärdig finns inte utan görs endast sporadiskt och på lärares egna initiativ. Inspektörerna bedömer att Snapphaneskolan bör förbättra rutinerna vid bedömning och betygssättning i syfte att säkerställa att betygen blir likvärdiga och rättvisa. Inspektörerna bedömer vidare att betygen ska utgå ifrån nationellt gällande betygskriterier.

I grundskolan ställs från och med den 1 januari 2006 krav på upprättande av en individuell utvecklingsplan för varje enskild elev vid utvecklingssamtalet. Planen ska vara ett framtidsytande måldokument där viktiga utvecklingsområden lyfts fram. Samtliga elever i rektorsområdet har en individuell utvecklingsplan, vilken upprättas vid de utvecklingssamtal som lärare, elev och elevens vårdnadshavare genomför en gång per termin. De individuella utvecklingsplaner som inspektörerna har tagit del av har emellertid mer karaktären av att beskriva metoder än att vara ett framtidsytande måldokument och är inte tydligt kopplade till de nationella målen. Av intervjuerna framgår att kvaliteten på utvecklingssamtalen varierar mellan lärare. Intervjuade föräldrar menar att fokus överlag ligger på ordning och uppförande, läxor och provresultat. Någon tydlig koppling till kursplanernas mål görs inte. Inspektörerna bedömer att skolorna bör förbättra utvecklingssamtalen så att de främjar elevernas kunskapsmässiga och sociala utveckling i större utsträckning. Inspektörerna bedömer att skolorna bör utveckla de individuella utvecklingsplanerna i enlighet med bestämmelserna i grundskoleförordningen. Se vidare Skolverkets allmänna råd för individuella studieplaner (SKOLFS 2006:10).

Normer och värden

Det råder numera ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (SFS 2006:67). Lagens ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Kommunen ska bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje verksamhet. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra fortsatta kränkningar. I likabehandlingsplanen ska planerade åtgärder redovisas och planen ska följas upp varje år. Se vidare Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2007:7).

Den 15 oktober 2006 trädde nya bestämmelser i kraft som innebär att likabehandlingsplanen ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Intervjuer med elever och föräldrar ger en bild av att eleverna i huvudsak trivs och känner sig trygga på skolorna. Personalen på skolorna i Södra området arbetar både med att förebygga att kränkningar uppstår och med att sätta in åtgärder i de fall kränkningar ändå sker. Inspektionen visar att stökighet och konflikter av och till fortfarande går ut över lärandet. Det finns exempel på kränkande språkbruk och uteslutningar, på att elever med annat modersmål kan bli utsatta och på att tillfälliga mobbningsfall förekommer. Av intervjuerna framgår dock att personalen i flertalet av fallen får reda på vilka situationer som uppstår och hanterar dem med akuta insatser. Arbetet för att skapa en god arbetsmiljö och förebygga trakasserier och kränkningar omfattar i rektorsområdet många olika systematiska inslag, till exempel elevvårdsteam, kamratstödare och regelbundna och täta samtal kring materialet Livsviktigt och SET (socio-emotionell träning). I Snapphaneskolan genomförs klassundersökningar en gång varje termin kring trivsel och mobbning. Personal från elevhälsoteamet följer upp resultaten från undersökningarna i alla klasser. Mot bakgrund i att det, trots aktiva insatser för att förhindra, förekommer att kränkningar uppstår, bedömer inspektörerna att skolorna ytterligare bör förbättra det förebyggande arbetet för att förhindra trakasserier och annan kränkande behandling.

Från och med den 1 juli 2006 ansvarar rektorn för att det finns ordningsregler för varje skola och att ordningsreglerna utarbetas och följs upp under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare. Skolorna har upprättat ordningsregler, men företrädare för elevernas vårdnadshavare har inte varit med i upprättandet av skolornas ordningsregler. Intervjuade elever på Snapphaneskolan uppger att företrädare för eleverna inte har medverkat i upprättandet av skolans ordningsregler, men enligt skolledningen har ordningsreglerna varit ute på remiss i alla klassråd vid terminens start. Inspektörerna bedömer att företrädare för eleverna måste medverka i upprättandet av Snapphaneskolans ordningsregler så att de inte bara följer upp tidigare upprättade ordningsregler. Inspektörerna bedömer att företrädare för elevernas vårdnadshavare måste delta i upprättandet av skolornas ordningsregler.

Vid besöksstillfället hade skolorna upprättat likabehandlingsplaner för sina verksamheter. Planerna saknar en allmän översikt över de insatser som ska vidtas för att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och för att förebygga och förhindra diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling. Planerna ska också mer konkret beskriva verksamheternas behov, utifrån en aktuell kartläggning, som utgångspunkt för vilka insatser som avses påbörjas och genomföras under det kommande året med en tydlig koppling till varje diskrimineringsgrund. Eleverna har inte deltagit i upprättandet av likabehandlingsplanerna. Inspektörerna bedömer att likabehandlingsplanerna inte lever upp till författningarnas krav och att de måste upprättas i enlighet med kraven i författningarna.

Ledning och kvalitetsarbete

Styrning och ledning

Enligt skollagen ska det för ledningen av utbildningen i skolorna finnas en rektor och enligt skollagens förarbeten är det viktigt att varje elev har en tydligt definierad rektor. Skollagen ger också rektorn ett tydligt uppdrag att hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet och särskilt verka för att utbildningen utvecklas. I läroplanen anges att rektorn har det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen och skollagen anger att det är rektorns ansvar att särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas. Södra området leds av en områdeschef som tillika är rektor. Inom området finns även två enhetschefer, en med ansvar för Snapphaneskolan och en med ansvar för Kviinge skola och Västerskolan. Vid intervjuerna framkom inte tydligt hur ansvaret för det pedagogiska utvecklingsarbetet är fördelat mellan rektorn och enhetscheferna. Av intervjuer med eleverna och elevernas vårdnadshavare framkom att det inte är tydligt vem som är rektor. Inspektörerna bedömer att rektorsområdet bör tydliggöra rektorns pedagogiska ledarskap och klargöra ansvarsfördelningen. Inspektörerna vill också framhålla att enligt grundskoleförordningen ska den som har ledningsansvaret benämnas rektor.

Grundskoleförordningen anger att det för genomförandet av de fastställda målen för utbildningen ska finnas en arbetsplan. Arbetsplanen ska utarbetas under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare. Ansvaret för upprättandet och utvärderingen av arbetsplanen vilar på rektorn. Södra området har upprättat en gemensam arbetsplan. Företrädare för eleverna och elevernas vårdnadshavare har inte medverkat vid utarbetandet av arbetsplanen för skolorna i Södra området.

Utbildningen ska utgöra en kontinuitet för eleven i form av uppnåendemål i olika ämnen i årskurs 5 och årskurs 9. I rektorsområdet finns en viss grad av flexibilitet så att lärare kan följa elever i några olika ämnen under flera års tid, men än så länge dominerar klasslärarsystemet. Detta system förutsätter att lärarna på de olika nivåerna samverkar för att eleverna ska kunna arbeta vidare mot målen utifrån hur långt de redan utvecklats. På samma sätt behövs en samverkan med den skola som eleverna börjar i efter årskurs 4. Lärarna inom respektive skola har börjat samverka, men fortfarande behöver målstyrningen öka och samsynen kring kunskapskvaliteterna i målen förbättras. Inspektörerna

bedömer att rektorsområdet bör öka sina insatser för att utifrån målen för utbildningen skapa kontinuitet i elevernas kunskapsutveckling.

Kvalitetsarbete

Enligt läroplanen ska rektorn ansvara för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen. Kvalitetsarbetet syftar till att kontinuerligt identifiera vilka förutsättningar som är nödvändiga för arbetet i riktning mot de nationella målen, att utveckla arbetsprocesser, att bedöma resultat och måluppfyllelse samt att vidta lämpliga åtgärder för högre måluppfyllelse. Rektorn har ett ansvar för lärandets förutsättningar, resursanvändningen i verksamheten, kvaliteten i arbetsprocesserna och resultaten. Personalen ansvarar för att med utgångspunkt dels i nationella mål och riktlinjer, dels i varje barns och elevs förutsättningar och behov stödja deras utveckling och lärande mot målen. Den skriftliga kvalitetsredovisningen är ett verktyg för att regelbundet stämma av hur långt verksamheten kommit i det löpande förbättringsarbetet. Kvalitetsredovisningarna för Södra området redovisar inte några systematiska uppföljningar av hur väl eleverna har nått de olika läroplansmålen. Detta i kombination med en tidigare beskriven brist avseende kunskapsuppföljning i alla ämnen för elever i de tidigare årskurserna skapar ett bristfälligt underlag för skolornas bedömning av vilka åtgärder som bör vidtas för en ökad måluppfyllelse. Inspektörerna bedömer att det systematiska kvalitetsarbetet bör förbättras och breddas så att det utgör en del av skolornas inre arbete under hela läsåret och att det breddas till att omfatta nationella mål inom alla områden. Analys av resultaten och bedömning av måluppfyllelsen bör förbättras och skolorna bör använda underlaget i sitt fortsatta kvalitetsarbete.

Uppföljningen anger endast resultat för ämnena svenska, engelska och matematik i årskurserna 5 och 9 medan resultaten i övriga ämnen inte redovisas. Övriga resultat som redovisas i kvalitetsredovisningen ger ingen samlad bild på skolnivå av i vilken mån de nationella målen uppnåtts. Elever och föräldrar uppgav vid intervjuerna att de inte getts möjlighet att delta i upprättandet av skolornas kvalitetsredovisningar. Inspektörerna bedömer att kvalitetsredovisningen tydligt måste ange graden av måluppfyllelse i skolans samtliga ämnen samt en utvärdering av resultaten och förslag till åtgärder för ökad måluppfyllelse. Eleverna ska medverka i upprättandet av skolornas kvalitetsredovisningar och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet med skolornas kvalitetsredovisningar.

Tillgång till likvärdig utbildning

Genomförda intervjuer visar att de naturorienterade ämnena och teknik inte får den andel av undervisningstiden som anges i rektorsområdets timplan för de tidigare årskurserna och att den undervisning som ges inom de naturorienterade ämnena i dessa årskurser till största delen är inriktad mot biologi. Denna begränsning gör att eleverna kan få svårt att nå målen för de naturorienterade ämnena och teknik i årskurs 5. Inspektörerna bedömer att skolorna bör säkerställa att eleverna i de tidigare årskurserna får den undervisning i naturorienterade ämnen och teknik som krävs för att nå målen i årskurs 5.

Undervisningen i hem- och konsumentkunskap har inte sådan omfattning och sådant innehåll att eleverna har förutsättningar att nå målen för årskurs 5. Inspektörerna bedömer att rektorsområdet måste ge eleverna förutsättningar att nå målen i hem- och konsumentkunskap för årskurs 5.

Av Skolverkets statistik framgår att det är 6,9 lärare per 100 elever i Kviinge skola, i Västerskolan finns 8,0 lärare per 100 elever och i Snapphaneskolan 7,6 lärare per 100 elever. Motsvarande siffror för Östra Göinge kommun är 7,6 lärare per 100 elever och för riket 8,0 lärare per 100 elever. I stort sett samtliga lärare har pedagogisk högskoleutbildning och en hög andel har lång arbetslivserfarenhet. Lärarna undervisar huvudsakligen i de ämnen de har utbildning för.

I timplanen anges ett visst antal timmar för elevens val. Undervisningen syftar till att fördjupa och bredda elevernas kunskaper i ett eller flera ämnen. Styrelsen ska erbjuda eleverna ett allsidigt urval av ämnen som elevens val. Eleverna i årskurs 7–9 på Snapphaneskolan erbjuds ett urval av breddningar och fördjupningar i olika ämnen. I årskurserna 1–6 förekommer att elever i stället för att syssla med breddning och fördjupning arbetar med ordinarie arbetsuppgifter inom något ämne. Inspektörerna gör bedömningen att elevens val fungerar väl för eleverna i årskurserna 7–9 men att rektorsområdet bör organisera elevens val så att eleverna i årskurserna 1–6 erbjuds möjlighet att fördjupa sina kunskaper utifrån ett allsidigt val av ämnen.

Av grundskoleförordningen framgår att undervisning i svenska som andraspråk ska anordnas, om det behövs, för elever med utländsk bakgrund. Undervisningen ska anordnas i stället för undervisning i svenska och ska följa kursplanen för ämnet. I rektorsområdet anordnas svenska som andraspråk som en stödåtgärd i svenska. Svenska som andraspråk behandlas således inte som ett eget ämne med en kursplan att följa. Inspektörerna bedömer att rektorsområdet måste anordna undervisning i svenska som andraspråk så att det motsvarar kraven i författningen och kursplanen för ämnet.

Snapphaneskolan erbjuder som språkval förutom tyska och franska det som skolan benämner svensk/engelska. Personal i Snapphaneskolan uppgav i intervjuerna att eleverna har möjlighet att göra läxor och att arbeta med andra ämnen än svenska och engelska under den tid då de läser språkval. Inspektörerna bedömer att Snapphaneskolan måste säkerställa att eleverna får den undervisning i språkval som krävs utifrån den garanterade undervisningstiden.

Skolorna har goda förutsättningar i form av ändamålsenliga lokaler, stimulerande utomhusmiljö, tillgång till datorer och annan utrustning samt välutrustade bibliotek för att kunna bedriva en tidsenlig utbildning.

Datum	Ort
2008-02-12	Lund

Cecilia Rösténus

Ingela Jonasson